

**STANJE PROIZVODNJE I TRŽIŠTA PERADARSKÉ
INDUSTRIJE REPUBLIKE HRVATSKE****B. Bobetić****Sažetak**

U radu se daje kratak prikaz peradarske proizvodnje u svijetu i Hrvatskoj u posljednjih pet godina. Analizira se proizvodnja i potrošnja mesa peradi i konzumnih jaja. Na osnovi dostupnih statističkih pokazatelja daje se procjena kretanja ove proizvodnje u svijetu i u Hrvatskoj za slijedeće desetogodišnje razdoblje. Posebice se analizira konkurentnost hrvatske peradarske proizvodnje, te su navedene osnovne pretpostavke za njezino povećanje. Rezultati pokazuju da je svjetska proizvodnja mesa peradi u 2010. godini iznosila 79,1 milijun tona uz predviđen rast od 3%, a udio mesa peradi u ukupnoj svjetskoj proizvodnji mesa iznosio je 33%. Proizvodnja mesa peradi u zemljama Europske Unije u 2009. (EU 27) iznosila je 11,6 milijuna tona, odnosno 28% ukupne proizvodnje mesa u EU. Istodobno, potrošnja mesa peradi iznosila je 23,1 kg per capita. Prema najnovijim statističkim pokazateljima, perad u Hrvatskoj drži 85 tisuća posjednika, od čega njih 1,5 tisuće drži isključivo perad. Procjenjuje se da je u Hrvatskoj u 2010. proizvedeno 75 tisuća tona mesa peradi (30% ukupno proizvedenog mesa), odnosno 0,7% proizvodnje mesa peradi u EU. Potrošnja mesa iznosila je 20 kg per capita, odnosno 15% manje nego u EU. Proizvodnja konzumnih jaja je stabilna u posljednjih pet godina i iznosi godišnje 750 milijuna komada. Osnovne pretpostavke za povećanje proizvodnje i konkurentnosti hrvatske peradarske industrije su u još uvijek nedovoljno iskorištenim proizvodnim kapacitetima, te stručnom znanju koje se desetljećima profiliralo i dalje prati najnovija tehnološka dostignuća. Dodatna komponenta tržišne konkurentnosti je nesporna kvaliteta mesa peradi, te zavidna kreativnost kadrova koji kontinuirano obogaćuju proizvodni asortiman.

Ključne riječi: peradarska proizvodnja, meso peradi, konzumna jaja, kapaciteti, konkurentnost.

Proizvodnja mesa peradi u svijetu i EU

Prema najnovije obrađenim svjetskim statističkim podacima i procjenama proizvodnje za 2010. godinu za ukupnu količinu govedeg, svinjskog i peradskog mesa, na goveđe meso otpada 56.625.000 tona uz tendenciju pada od 2%, na svinjsko meso otpada 102.412.000 tona uz predviđen rast od 2%, te na meso peradi 79.079.000 tona uz predviđen rast od 3%. Ukupni udio mesa peradi u ukupnoj svjetskoj proizvodnji mesa iznosi 33%.

Rad je priopćen na IX. simpoziju »Peradarski dani 2011.« s međunarodnim sudjelovanjem, Šibenik, 11-14. svibnja 2011.

Branko Bobetić, dr.vet.med., Gospodarsko interesno udruženje „Croatiaštočar“, Ivana Šibla bb, 10000 Zagreb, Hrvatska; tel: +385 (0) 1 6604990; faks: +385 (0) 1 6604998; e-mail: info@croatiaštocar.hr.

U 27 zemalja Europske Unije (EU) registrirana je u 2009. godini ukupna proizvodnja od 11.605.000 tona, realiziran je izvoz od 900.000 te uvoz od 850.000 tona. Ukupna potrošnja EU 27 iznosila je 11.555.000 tona ili 23,1 kg *per capita*. Ukupna proizvodnja pilećeg mesa u EU 27 u odnosu na svjetsku proizvodnju pilećeg mesa iznosi 12%, iza proizvodnje u Americi koja sudjeluje s 22%, Kine sa 17% i Brazila s 15%.

U ukupnoj svjetskoj proizvodnji purećeg mesa EU proizvodnja puretine sudjeluje s 35% iza američke proizvodnje udio koje je 51%. Udio EU proizvodnje mesa peradi u ukupnoj proizvodnji mesa iznosi 28%.

U zadnjim statistički obrađenim podacima u razdoblju 2004. do 2009. EU proizvodnja mesa peradi narasla je za 2%. Treba naglasiti da je u Europi u 2005. i 2006. godini zabilježen ukupni pad proizvodnje mesa peradi kao posljedica ptičje gripe. Od ukupne proizvodnje mesa peradi na 15 EU zemalja otpada 78%, a preostalih 22% na 12 EU zemalja.

Prema predviđanjima Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (*Food and Agriculture Organization of the United Nations*, FAO) u idućih 10 godina ukupna proizvodnja mesa peradi u 27 EU zemalja trebala bi se povećati za 2,7%, s time da prema predviđanjima značajnije raste proizvodnja pilećeg mesa s indeksom 105%, dok su predviđanja za proizvodnju ostalih vrsta mesa peradi s indeksom 95%.

Predviđena ukupna potrošnja mesa peradi u 27 EU zemalja je s indeksom 105,61%, rast uvoza predviđen je s indeksom 140%, dok izvoz stagnira ili bi trebao minimalno pasti.

Peradarska industrija u Republici Hrvatskoj od 2005. do 2009. godine

Proizvodnja mesa peradi

Službena statistika Hrvatske u posljednjih 5 godina iskazuje prosječno brojno stanje peradi od nešto više 10 milijuna komada, od čega 50% otpada na kategoriju kokoši, a ostatak se odnosi na kategorije uzgoja pilenki i tovne peradi. Prema najnovijoj statistici broja posjednika perad u Hrvatskoj drži ukupno 85.000 posjednika, s time da ima ukupno 1.500 posjednika koji drže samo perad i nemaju drugih životinja. Ovaj broj uključuje velike farme unutar pravnih osoba te farme kod obrtnika i poljoprivrednih i ostalih gospodarstava.

Hrvatsko peradarstvo, poglavito industrijskog tipa, desetljećima je vertikalno ustrojeno kroz uzgoj rasplodne peradi, proizvodnju rasplodnih jaja, jednodnevne peradi te uzgoj pilenki i peradi za klanje.

U 2010. godini prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije (HPA) registrirano je ukupno 14 proizvođača rasplodnih jaja od kojih 11 otpada na rasplodna jaja za jednodnevne piliće za tov, a ostatak na rasplodna pureća jaja, rasplodna jaja za proizvodnju jednodnevnih nesilica i rasplodna pačja jaja. U ukupno 26 registriranih valionica proizvodi se jednodnevna perad.

Prema pokazateljima uzgoja rasplodne peradi, procjenama ukupne bilance rasplodnih jaja te jednodnevne peradi hrvatsko peradarstvo gledajući razdoblje od 2005. do 2009. bilježi značajan rast po godišnjoj stopi od blizu 5%. Samim time povećavala se i ukupna proizvodnja mesa peradi.

Prema ukupnoj bilanci jednodnevnih pilića za tov ukupna proizvodnja pilećeg mesa u RH u 2010. godini procjenjuje se na 62.000 tona te purećeg mesa 13.000 tona ili ukupno 75.000 tona svih vrsta mesa peradi. Valja napomenuti da je u 2010. godini ukupna proizvodnja mesa peradi bila za nekih 5% manja nego rekordne 2009. godine.

Udio Hrvatske u proizvodnji mesa peradi u 27 EU zemalja iznosi 0,7% a ukupna potrošnja mesa peradi u RH procjenjuje se na 20 kg, što je za približno 15% manja potrošnja nego u zemljama EU u 2009. godini. Klanje peradi provodi se u 40 registriranih klaonica.

Udio proizvodnje ukupnog mesa peradi u RH u 2009. godini u ukupnoj proizvodnji mesa iznosi 30%.

Proizvodnja konzumnih jaja

U posljednjih pet godina proizvodnja konzumnih jaja stabilna je i procjenjuje se na ukupnu količinu od 750.000.000 komada. Izvoza konzumnih jaja gotovo da nema, a prosječni uvoz na godišnjoj razini je 8.000.000 komada, što ovu proizvodnju stavlja u rang najveće dostatnosti u stočarskoj i peradarskoj proizvodnji u RH. Proizvodnja konzumnih jaja odvija se kod 140 registriranih robnih proizvođača koji godišnje proizvedu blizu 500.000.000 komada konzumnih jaja, a ostatak proizvodnje je kod samo-opkrbnih posjednika.

Uvoz i izvoz peradskog mesa, jaja te proizvoda od mesa peradi

U reprodukcijском ciklusu u posljednjih pet godina Republika Hrvatska je uvozila prosječno 15.000.000 rasplodnih jaja za proizvodnju pilića za tov, 2.000.000 rasplodnih jaja za proizvodnju jednodnevnih nesilica i 1.550.000 rasplodnih purećih jaja. Prosječni izvoz rasplodnih kokošnjih jaja iznosio je 3.000.000 komada, dok je izvoz ostalih vrsta rasplodnih jaja peradi zanemariv.

Procjena ukupne dostatnosti rasplodnih jaja peradi je 80% od ukupne bilance jaja za inkubaciju.

Prosječni uvoz svih vrsta mesa peradi u razdoblju od 2006. do 2009. iznosio je 11.500 tona, s time da na pileće meso otpada ukupno 80% cjelokupnog uvoza mesa peradi. Analizirajući strukturu uvoza na konzumne kategorije mesa peradi otpada prosječno 50%, a preostala količina uvoza odnosi se na nedostatne kategorije mesa za preradu.

Industrija proizvodnje peradskog mesa i mesnih proizvoda od mesa peradi značajan je izvoznik na okolna i EU tržišta. Tako je u 2010. godini realiziran izvoz pilećeg i purećeg mesa u količini od 3.732 tone, izvoz kobasičarskih proizvoda od mesa peradi u količini od 2.744 tone te izvoz paniranih proizvoda i konzerva od mesa peradi u količini od 4.261 tone. Sveukupni izvoz u 2010. najveći je u posljednjih 5 godina i vrijednosno je iznosio više od 38.000.000 dolara.

Posebno valja istaći da je izvoz kobasičarskih proizvoda, paniranih proizvoda i konzerva i vrijednosno i količinski za 50% veći od uvoza.

Perspektiva hrvatskog peradarstva u proizvodnji, te konkurentnosti na domaćem i inozemnom tržištu

Naprijed iznijeti podaci govore o procjeni daljnjeg rasta tržišta i potrošnje mesa peradi kako u europskim zemljama, tako i na svjetskom tržištu. U Europi je primjetna disproporcija između rasta potrošnje mesa peradi te rasta proizvodnje, što znači da će se ukupno povećati EU uvoz. Sve će zapravo ovisiti najvećim dijelom o konkurentnosti proizvodnje u europskim zemljama u odnosu na prije svega južnoameričke zemlje. Već je i sada vidljiva značajno veća konkurentnost proizvođača iz južnoameričkih zemalja za blizu 50% u odnosu na najveće europske proizvođače. U takvoj situaciji valja promatrati perspektivu održivosti i daljnjeg povećanja peradarske proizvodnje u Hrvatskoj. S jedne strane, na domicilnom tržištu ima rezerva u povećanju potrošnje mesa peradi, a s druge strane u dodatnim naporima nakon ulaska u krug zemalja EU koji bi trebali rezultirati povećanjem izvoza mesa peradi i proizvoda od mesa peradi prije svega na tržišta zemalja EU koje imaju značajniji postotak nedostatnosti vlastite proizvodnje. Naravno, to će biti moguće postići povećanjem konkurentnosti peradarske industrije Hrvatske u odnosu na okolna tržišta, EU tržišta, pa moguće i na neka svjetska tržišta.

Osnovne pretpostavke za povećanje proizvodnje i konkurentnosti hrvatske peradarske industrije su u još uvijek nedovoljno iskorištenim proizvodnim

kapacitetima, stručnom znanju koje se desetljećima profiliralo i dalje prati najnovija tehnološka dostignuća. Za pretpostaviti je, s obzirom na domicilne resurse žitarica te bolju dostupnost ostalih komponenata stočne hrane nakon ulaska u EU, hrvatsku peradarsku industriju učiniti konkurentnom.

Nesporna kvaliteta mesa peradi koja se proizvodi u Hrvatskoj, te uz to zavidna kreativnost kadrova koji u proizvodnji kontinuirano obogaćuju proizvodni asortiman dodatna je komponenta tržišne konkurentnosti.

Naravno, ima i otežavajućih okolnosti s obzirom na zaostajanje u investicijskom ciklusu u prethodnim godinama, koji je trebao rezultirati prije svega financijskim ulaganjima u rekonstrukcije proizvodnih kapaciteta radi povećanja tehnološke produktivnosti i tržišne konkurentnosti kako u proizvodnji mesa peradi, tako i u proizvodnji konzumnih jaja.

Nadajmo se da će i peradarska industrija Hrvatske nakon ulaska u EU iznaći snage za poduzimanje mjera s ciljem održivosti proizvodnje, konkurentnosti na domicilnom i ino tržištu, kao što je to uspjelo u 17 EU zemalja koje su nakon ulaska u EU od 2004. do 2009. godine povećale proizvodnju za približno desetak posto.

LITERATURA

1. Association of Poultry Processors and Poultry Trade in the EU Countries (AVEC): Annual Poultry Report 2010. [<http://www.avec-poultry.eu> (22.02.2011.)]
2. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Statističke publikacije [<http://www.dzs.hr> (10.02.2011.)]
3. The Statistical Office of the European Union (EUROSTAT): [<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> (20.02.2011.)]
4. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) DATABASE: [<http://faostat.fao.org/site/339/default.aspx> (22.02.2011.)]
5. Hrvatska poljoprivredna agencija. [<http://www.hpa.hr> (22.02.2011.)]
6. Podaci članica Gospodarsko interesnog udruženja „Croatiasočar“

POULTRY PRODUCTION AND TRADE IN CROATIA

Summary

The work gives a short overview of poultry production in Croatia and the world in the last five years. Production and consumption of poultry meat and consumption eggs were analyzed. Based on available statistical indicators, an estimate was given on the trends of production in the world and in Croatia for the next ten-year period. A special emphasis was given to analysis of Croatian poultry production competitiveness, and the basic premises for its increase were presented. The results show that the world production of poultry meat in 2010 was 79.1 million tons, with the growth estimated at 3%, and the share of poultry meat in the total world production of meat was 33%. Production of poultry meat in the EU countries in 2009 (EU 27) was 11.6 million tons, or 28% of the total meat production in the EU. At the same time, the consumption of poultry meat was 23.1 kg per capita.

According to the newest statistical indicators, 85,000 land owners have poultry in Croatia, with 1,500 having only poultry. It is estimated that in Croatia in 2010, 75,000 tons of poultry meat was produced (30% of the total meat production), or 0.7% of the total meat production in the EU. The consumption of meat was around 20 kg per capita, or 15% less than in the EU. The production of consumption eggs has been stable in the last five years, and it amounts to 750 million. The basic premises for the increase of production and competitiveness of the Croatian poultry industry are in the still underused production capacities, as well as in the expert knowledge which has been growing for the last decade and is still following the latest technological innovations. An additional component of market competitiveness is the indisputable quality of poultry meat, and an enviable creativity of the staff which continuously enriches the production assortment.

Keywords: poultry production, poultry meat, consumption eggs, capacities, competitiveness.

Primljeno: 20.5.2011.